

U S N E S E N Í

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Marie Žiškové a soudců JUDr. Lenky Kaniové a JUDr. Zdeňka Kühna v právní věci žalobkyně: **Gold Man Sax, a. s.**, se sídlem Štěpánská 633/49, 110 00 Praha 1, zastoupená JUDr. Luděkem Lisse, Ph.D. LL.M., advokátem se sídlem Dukelských hrdinů 40, 170 00 Praha 7 - Holešovice proti žalovaným: **1) České republice, jednající Městským soudem v Praze, 2) Městskému soudu v Praze, a 3) předsedovi Městského soudu v Praze**, o žalobě na ochranu proti nečinnosti žalovaných podle § 79 a násl. soudního řádu správního, o návrhu na rozhodnutí o vyloučení soudců Městského soudu v Praze z rozhodování ve věci vedené u Městského soudu v Praze pod sp. zn. 9 Ca 71/2009,

t a k t o :

- I. Soudci specializovaných senátů správního soudnictví Městského soudu v Praze **jsou vyloučeni** z projednávání a rozhodnutí věci.
- II. Věc **se přikazuje** Krajskému soudu v Praze.

O d ů v o d n ě n í :

Žalobou proti nečinnosti podle ustanovení § 79 a násl. zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, ve znění pozdějších předpisů (dále též „s. ř. s.“), podanou dne 12. 3. 2009 Městskému soudu v Praze se žalobkyně jako obchodní společnost domáhá promítnutí zápisu této společnosti do obchodního rejstříku, když dovozuje, že je právnickou osobou vzniklou ke dni 16. 1. 2009 na základě právní fikce podle ustanovení § 200db odst. 3 zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu, ve znění pozdějších předpisů (dále též „o. s. ř.“). I když je žalobkyně toho názoru, že dle dikce ustanovení § 79 s. ř. s. je třeba žalovat přímo správní orgán, který má zvláštní procesní způsobilost, s odkazem na výkladovou nejednotnost judikatury v otázce postavení správního orgánu, z hlediska procesní jistoty, označila za žalované Českou republiku, jednající Městským soudem v Praze, Městský soud v Praze a rovněž předsedu Městského soudu v Praze.

Městský soud v Praze předběžně posoudil podaný návrh z hlediska procesních předpisů a dospěl k závěru, že jsou dány důvody pro postup podle ustanovení § 8 odst. 3, věta třetí, s. ř. s.

V posuzovaném případě má Městský soud v Praze za to, že věc se podle označení žalovaných týká předsedy Městského soudu v Praze, tudíž je dán důvod k předložení věci Nejvyššímu správnímu soudu k rozhodnutí z důvodu uvedeného v ust. § 8 odst. 3 s. ř. s., věty třetí. Soudci Městského soudu v Praze jsou v zaměstnaneckém poměru k tomuto soudu (druhému žalovanému) a žaloba se týká i předsedy Městského soudu v Praze (třetího žalovaného), proto je městský soud toho názoru, že bez ohledu na posouzení vlastního

obsahu žaloby je pro postup soudu rozhodující žalobkyní zvolený rozsah pasivní legitimace, což zakládá důvod aplikace ustanovení § 8 odst. 3 s. ř. s.

Na základě výše uvedených důvodů Městský soud v Praze navrhl, aby Nejvyšší správní soud rozhodl podle ust. § 8 odst. 3 s. ř. s. a dále postupoval podle ust. § 9 odst. 1 s. ř. s.

Ve smyslu ustanovení § 9 odst. 3 s. ř. s. vyzval Nejvyšší správní soud účastníky k vyjádření, kterému z krajských soudů by měla být věc přikázána, v případě vyhovění návrhu na delegaci.

K dotazu zdejšího soudu žalobkyně ve svém přípisu vyjádřila určitý podiv nad tím, že za osobu vyloučenou z projednávání dané věci se považuje celý Městský soud v Praze (soudci specializovaných senátů správního soudnictví) i jeho předseda. Podle žalobkyně by totiž vnitřní myšlenkový aparát soudce měl být natolik nepředpojatý, aby byl schopen zvládat úrovně vyšších zátěžových situací, než je rozhodnout objektivně a nestranně spor, jehož je účastníkem jiné jeho oddělení. Žalobkyně závěrem uvedla, že v rámci snahy po urychlení řízení volí „po rozhodnutí losem Krajský soud v Hradci Králové“.

Předseda Městského soudu v Praze k dotazu zdejšího soudu uvedl, že podle jeho názoru by přikázání věci Krajskému soudu v Praze bylo vzhledem k adresám sídla žalobce i žalovaných procesně nejhospodárnějším.

Nejvyšší správní soud posoudil rozsah námitky podjatosti a dospěl k závěru, že se netýká Městského soudu v Praze, ale podle smyslu se vztahuje pouze na soudce specializovaných senátů správního soudnictví uvedeného soudu.

Soudce, který zjistí důvod své podjatosti, oznámí podle ust. § 8 odst. 3 s. ř. s. takovou skutečnost předsedovi soudu a v řízení zatím může provést jen takové úkony, které nesnesou odkladu. Předseda soudu na jeho místo určí podle rozvrhu práce jiného soudce nebo jiný senát. Má-li předseda soudu za to, že není dán důvod podjatosti soudce, nebo týká-li se věc předsedy soudu, rozhodne o vyloučení Nejvyšší správní soud usnesením, a jde-li o soudce Nejvyššího správního soudu, jiný jeho senát.

Integrální součástí práva na spravedlivý proces tak, jak je vymezeno v čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod (dále též „Listina“) a v čl. 6 odst. 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (dále též „Úmluva“), je garance toho, aby ve věci rozhodoval nezávislý a nestranný soudce. Nestrannost a nezaujatost soudce je jedním z hlavních předpokladů spravedlivého rozhodování a jednou z hlavních premis důvěry občanů a jiných subjektů práva v právo a právní stát (čl. 1 odst. 1 Ústavy).

Nestrannost soudce je především subjektivní psychickou kategorií vyjadřující vnitřní psychický vztah soudce k projednávané věci v širším smyslu (zahrnuje vztah k předmětu řízení, účastníkům řízení, jejich právním zástupcům, atd.), o níž je schopen relativně přesně referovat toliko soudce sám. Pouze takto úzce pojímaná kategorie nestrannosti soudce by však v praxi nalezla stěží uplatnění vzhledem k obtížné objektivní přezkoumatelnosti vnitřního rozpoložení soudce. Kategorii nestrannosti je proto třeba

vnímat širěji, také v rovině objektivní. Za objektivní ovšem nelze považovat to, jak se nestrannost soudce pouze subjektivně jeví vnějšímu pozorovateli, tj. účastníkovi řízení, nýbrž to, zda reálně neexistují objektivní okolnosti, které by mohly objektivně vést k legitimním pochybnostem o tom, že soudce určitým, nikoliv nezaujatým vztahem k věci, případně účastníkům, disponuje.

Přitom platí, že vyloučení soudce z projednávání a rozhodování věci má být založeno nikoliv pouze na skutečně prokázané podjatosti, ale je dáno již tehdy, jestliže lze mít pochybnost o jeho nepodjatosti (srov. nálezy Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 167/94, Sbírka nálezů a usnesení Ústavního soudu, svazek č. 6). Na druhé straně Ústavní soud vyslovil, že subjektivní hledisko účastníků řízení o podjatosti může být podnětem k jejímu zkoumání, rozhodování o této otázce se však musí dít výlučně na základě hlediska objektivního. To znamená, že otázka podjatosti nemůže být postavena nikdy zcela najisto. Nelze ovšem vycházet pouze ze subjektivních pochybností osob zúčastněných na řízení, nýbrž i z právního rozboru skutečností, které k těmto pochybnostem vedou (srov. nálezy Ústavního soudu sp. zn. II. ÚS 105/01, Sbírka nálezů a usnesení Ústavního soudu, svazek č. 23).

Rovněž judikatura Evropského soudu pro lidská práva vychází z dvojího testu nestrannosti soudce. Subjektivní test je založen na základě osobního přesvědčení soudce v dané věci, objektivní test sleduje existenci dostatečných záruk, že je možno v tomto ohledu vyloučit jakoukoliv legitimní pochybnost (srov. rozhodnutí ve věcech Saraiva de Carvalho vs. Portugalsko, 1994, Gautrin a další vs. Francie, 1998).

V projednávané věci jde o posouzení nestrannosti soudců, kteří jsou zaměstnanci Městského soudu v Praze a v rámci správy tohoto soudu jsou ve vztahu rovněž k jeho předsedovi.

Předseda krajského soudu je podle ust. § 119 odst. 2 zákona č. 6/2002 Sb., o soudech a soudcích, ve znění pozdějších předpisů (dále též „zákon o soudech a soudcích“), orgánem státní správy soudů. Podle ust. § 30 odst. 2 tohoto zákona předsedové krajských soudů vykonávají kromě rozhodovací činnosti také státní správu krajského soudu a státní správu okresních soudů, které patří do jeho obvodu, v rozsahu stanoveném tímto zákonem. Z ustanovení § 121 zákona o soudech a soudcích plyne, že předseda krajského soudu vykonává státní správu soudu v rozsahu stanoveném tímto zákonem; podle odstavce 5 citovaného ustanovení pak může předseda krajského soudu při zachování vlastní odpovědnosti pověřit jednotlivými úkony státní správy s jejich souhlasem předsedy senátu a ostatní soudce příslušného soudu.

Z ustanovení § 9 odst. 1 zákona o soudech a soudcích vyplývá, že v obvodu hlavního města Prahy působnost krajského soudu vykonává Městský soud v Praze a působnost okresních soudů vykonávají obvodní soudy; tudíž lze výše uvedená ustanovení vztáhnout i na předsedu Městského soudu v Praze.

V projednávané věci je zřejmé, že senát, který měl ve věci rozhodovat, vyjádřil objektivní pochybnosti o nepodjatosti soudců specializovaných senátů správního soudnictví Městského soudu v Praze, kteří jsou k tomuto soudu v zaměstnaneckém

oměru, v důsledku čehož jsou v rámci správy soudu rovněž v poměru k předsedovi tohoto soudu. Z podání vyplývá, že žalovanými jsou jak Městský soud v Praze, tak i jeho předseda. Jelikož postavení soudců ve vztahu k předsedovi soudu, u něhož sami působí, kdy takový předseda může v zákonem stanovených případech vykonávat ve vztahu ke jmenovaným soudcům úkoly státní správy, by mohlo zavdat objektivní pochybnost o nepodjatosti těchto soudců, a to tím spíše, že vyloučení soudce z projednávání a rozhodování ve věci má být založeno nikoliv na skutečně prokázané podjatosti, ale je dáno již tehdy, jestliže lze mít pochybnost o jeho nepodjatosti.

Nejvyšší správní soud dodává, že v případech, kdy žalovaným je Městský soud v Praze, což je subjekt totožný se správním soudem, který by měl ve věci rozhodnout, jsou všichni soudci specializovaných senátů správního soudnictví vyloučení pro možnou podjatost. V tomto ohledu je vhodné poukázat i na obecnou právní zásadu „*nemo iudex in causa sua*“, dle které nikdo nesmí být soudcem ve vlastní věci, a ve sporu mezi dvěma subjekty musí vždy rozhodovat nezávislý třetí subjekt. Tato obecná pravidla jsou obecně uznávána jako zásady spravedlnosti a to i tehdy, jestliže nejsou normativně vyjádřena v pozitivním právu (srov. Knapp, V. Teorie práva, C. H. Beck, Praha 1995, str. 83).

Proto Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že v dané věci, kdy soudci postupovali podle ustanovení § 8 odst. 3 s. ř. s., byť se subjektivně necítí být podjatí ve vztahu k věci, k účastníkům nebo jejich zástupcům, lze mít pochybnost o jejich nepodjatosti, neboť by rozhodovali o věci, v níž jsou žalovanými jak samotný soud, u něhož soudci působí, tak i jeho předseda.

K námitce žalobkyně, že soudce by měl být natolik nepředpojatý, aby byl schopen rozhodnout objektivně a nezávisle spor, jehož účastníkem je jiná část téhož soudu, Nejvyšší správní soud upozorňuje, že soudci jsou profesionálové a subjektivně se v dané věci necítí být podjatí. Nicméně je třeba mít na paměti i objektivní kategorii nestrannosti, tedy vnímat, zda neexistují objektivní okolnosti, které by mohly vést k reálným pochybnostem o tom, že soudce určitý vztah k věci má. Jelikož na straně žalované vystupuje mj. předseda městského soudu, mohla by v daném případě vyvstat objektivní pochybnost, zda jsou soudci téhož soudu skutečně nestranní. Aby byly jakékoli pochybnosti účastníků o nepodjatosti soudců Městského soudu v Praze vyloučeny, Nejvyšší správní soud věc přikázal jinému než místně příslušnému soudu.

Nejvyšší správní soud si je vědom, že v dané věci je prioritní žalobkyní zvolený rozsah pasivní legitimace s ohledem na skutečnost, že se jedná o žalobu na ochranu proti nečinnosti ve smyslu ustanovení § 79 a násl. s. ř. s. V takovém případě totiž rozsah pasivní žalobní legitimace určuje sama žalobkyně, na rozdíl od žalob, kde je pasivní žalobní legitimace dána přímo ze zákona.

Proto Nejvyšší správní soud o návrhu na rozhodnutí o vyloučení soudců specializovaných senátů správního soudnictví Městského soudu v Praze rozhodl tak, jak je uvedeno v bodu I. výroku.

Podle ustanovení § 9 odst. 1 s. ř. s. Nejvyšší správní soud přikáže věc jinému než místně příslušnému krajskému soudu, jestliže pro vyloučení soudců specializovaných

senátů místně příslušného soudu nelze sestavit senát. Jedná se o tzv. delegaci nutnou, podmíněnou vyloučením všech soudců specializovaných senátů místně příslušného soudu, který má věc jako soud věcně a místně příslušný projednat a rozhodnout.

Účastníci mají právo vyjádřit se k tomu, kterému soudu má být věc přikázána, a v případě odstavce 2 též k důvodu přikázání (§ 9 odst. 3 s. ř. s.).

K vyjádřením účastníků řízení, kterému z krajských soudů by měla být věc přikázána, bude-li vyhověno návrhu na delegaci, Nejvyšší správní soud uvádí, že ačkoliv žalobkyně navrhla Krajský soud v Hradci Králové, zdejší soud se v souladu se zásadou procesní ekonomie přiklonil k návrhu žalovaného. Přikázání věci Krajskému soudu v Praze bude totiž účastníkům nejméně komplikovat dostupnost soudu a bude řešením procesně nejehospodárnějším.

Vzhledem k tomu, že v projednávané věci byli vyloučeni všichni soudci specializovaných senátů správního soudnictví Městského soudu v Praze a nelze tak sestavit senát, Nejvyšší správní soud přikázal věc Krajskému soudu v Praze jako jinému než místně příslušnému soudu.

P o u č e n í: Proti tomuto rozhodnutí **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 20. srpna 2009

JUDr. Marie Žiškova
předsedkyně senátu